

Η ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΤΟΥ κ. ΑΜ. ΗΑΥΒΕΤΤΕ

Γραμματέα της Association pour l'Encouragement des Etudes grecques.

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΟΥ 1904—5.

Για την άπονομή του βραβείου του Ζάππα στην *Ιλιάδα* του κ. Α. Πάλλη είπε ο κ. Hauvette τάκολουθα (1)

Ἡ Ἐπιτροπή σας, Κύριοι, δὲν μπορεῖ νὰ λησμονήσῃ πῶς ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἀγωνοθέτη, χωρὶς νὰ μᾶς ἀναγκάζῃ ρητὰ, μᾶς παρακαλεῖ νὰ προτιμοῦμε ἔργα ποῦ ἀποβλέπουν τὴν Ἑλλάδα τῆ Βυζαντινῆ, τῆ μεσαιωνικῆ, ἢ τῆ νεώτερη Σ' αὐτῆ τῆ σειρά βάζουμε ὅλα τὰ ἔργα τὰ γραμμένα Ἑλληνικά, εἴτε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἔρχονται, εἴτε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, εἴτε ἀπὸ καμιά ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὰς ἐκείνες ἀποικίας ποῦ φέρνουνε στὰ ξένα τὸ καλὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος. Τέτοια συγγράμματα δὲ μᾶς λείπουν ποτέ, ὥστε κ' ἐφέτος μᾶς ἤρθαν μελέτες φιλολογικῆς, ἱστορικῆς, ἀρχαιολογικῆς, καθὼς κ' ἔργα καθαρὰ φιλογολικά. Ἐνα λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα τίμησε ἡ Ἐπιτροπή σας, παραχωρῶντας τὸ Βραβεῖο τοῦ Ζάππα στὸν κ. Ἀλέξανδρο Πάλλη, γιὰ τὴ μεταφράση τῆς *Ιλιάδος* ποῦ ἀπέτελειωσε τώρα. Ἡ Ἐπιτροπή δὲν τὸ νόμισε σωστὸ νὰ παραβλέψῃ τὴν ἀξία τῆς, ἐπειδὴ μεταφραστὴς εἶναι, καθὼς λέγουν «ἀκλόνητος δημοτικιστὴς». Ἄν τὰ φιλογολικά ζητήματα στὴν Ἑλλάδα καταντήσανε σὲ φιλονεικίαι σφοδρῆς, κ' ἐπικίντυνες μάλιστα γιὰ τὴν κοινὴ ἡσυχία, σὲ μίαν Ἐταιρίαν σὺν τῆ δικῆ μας ἔρχομαι νὰ τὰ βλέπῃ μ' αἶμα ψυχρὸ, καὶ νὰ φυλάγῃ, μέσα στὴν ταραχὴ τοῦ κομματισμοῦ, τὴν ἀμεροληψία τῆς ἐπιστήμης. Ἐπιστημονικῆ ὁμως ἀμεροληψία, Κύριοι, δὲ θὰ πῆ κίβλας ἀδιαφορία. Καθὼς μπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ πάῃ μὲ τὴ μεριὰ ποῦ τοῦ φαίνεται καλλίτερη. Εἶναι ὁμως πάντα ἀλήθεια πῶς ἡ νέα Ἑλλάδα γυρᾷ ἀκόμα φιλογολικῆ γλώσσα, καὶ πῶς καὶ τῆς μιανῆς καὶ τῆς ἄλλοτῆς γλώσσας οἱ ὄπαδοι φιλοτιμοῦνται νὰ παραξύνουν ἔργα ἀξία νὰ κερδίσουν τὴν κοινὴ γνώμη. Ἡ ἔταιρία μας θεωρεῖ μὲ περιέργεια τὴ σφοδρὴ αὐτὴ πάλη τῶν δυῶ ἀντιζητῶν δυναμῶν. Κι ὅπως εἶναι λίγος καιρὸς ποῦ στεφάνωσε, χωρὶς νὰ προσκολληθῇ μὲ κανέναν, ἔργα ποῦ φυσικὸ τους εἶτανε νὰ δυναμώσουν, καὶ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ, τὸ κόμμα τῆς καθαρῆς ἡσυχίας, ἔτσι καὶ σήμερον ξαναφέρνει τὴν ἰσορροπία, ἀναγνωρίζοντας τὴν ἀξία ἐνὸς ἔργου τῆς ἀντίθετης σχολῆς.

Δὲ μᾶς ξεφεύγουνε βέβαια τὰ ὅσα μπορούνε νὰ τοῦ κατηγορηθῶν αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Τὰ νοιώθουμε μάλιστα ἀκόμα περισσότερο τώρα ποῦ τὸ τεράστιο Ὀμηρικὸ ἔπος μᾶς ἔγινε πιὸ γνωστὸ, μὲ τὶς λαμπρῆς ἀνακαλύψεις τῆς σύγχρονης ἀρχαιολογίας καὶ κριτικῆς. Τὸν κ. Πάλλη δὲν τὸν πολυσκοτίζουν, τὸ μολογοῦμε, οἱ ἱστορικῆς μᾶς ἔνοιες, τὰρχαιολογικὰ τὰ φιλογολημάτα μᾶς. Ἡ ἰδέα του εἶτανε νὰ κάμῃ τὸν Ὀμηρὸ νοιώσιμο στὸ λαὸ, κ' ἔτσι ἐπίτηδες μᾶς τὸν κατέβασε κοντὰ μᾶς. Ἐνα τέτοιο πείραμα φυσικὰ δὲ γίνεται δίχως φοβερὸ κίντυνο. Ὁ ἀναχρονισμὸς μᾶς παραμονεύει κάθε φορὰ ποῦ θέλουμε νὰ παραστήσουμε στοὺς καινούριους τὰ παρασμένα. Ὅσο σέβας κ' ἂν ἔχη ὁ κ. Πάλλης πρὸς τὸ θεῖο Ποιητῆ, οἱ Ἀργῆτες ἥρωες του γίνονται στὰ χέρια του

1) Kolit. Revue des Etudes Grecques, No 81. Juillet-October, 1905, Paris, Ernest Leroux, Editeur, 28, Rue Banpartre.

«Πρωτοπαλήκαρον». Ὁ Ἀγαμέμνων περιφρονεῖ τὰ παρακάλια τοῦ «Παπᾶ Χρῦσαν». Ὁ Ἐχτορα; «βαφτίζει» τὸ γιό του Σκαμάντριον. Γιατὶ τάχα αὐτὲς οἱ νεολογίαι τοῦ ποῦ μᾶς στενοχωροῦν καὶ μᾶς ἐνοχλοῦνε σὺν παρωδίαις; Κι ἄλλες ἀνακρίβεις πηγάζουν ἀπὸ τὸν ἴδιον σκοπὸ, κάποτες μάλιστα καὶ παραλείπονται μέρη, ὡς φαίνεται γιὰ νὰ μὴν εἰπωθῶνε πραγματὰ ποῦ θὰ χτυποῦσαν ἄσκημα στὸ σημερινὸ τὰς. Ὅσο γιὰ τὴ γλώσσα ποῦ γράφει ὁ κ. Πάλλης, μπορούμε νὰ παραδεχτοῦμε τὴν ἀρχὴ τῆς χωρὶς νὰ ἐπιδοκιμάζουμε μερικὸς ὄρους καὶ τύπους ἀλθιναῖς ἀκατανόητους στοὺς πιώτερους Ἑλληνας, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ συμφωνοῦμε μὲ κατὶ ὀρθογραφικῆς παραξενιῆς ποῦ πληγώνουν ἀνώφελα, μᾶς φαίνεται, σεβαστῆς συνήθειαις.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὁμως ἡ μεταφράση αὐτὴ τοῦ Ὀμήρου ἔχει σπάνια καὶ σπάνια προτερήματα. Ἄν κατεβάξῃ λίγο τοὺς ἥρωες, ζουγραφίζει ὁμως τοὺς ἀνθρώπους μ' ἀπίστευτη ζωντανάδα. Βρίσκει τόνους βαθειᾶς ἀλήθειας, ὅταν παρασταίνει τὰ πιὸ δυνατὰ ἢ τὰ πιὸ τρυφερὰ αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίαις. Ὡς κ' ἔνα τοπικὸ χρῶμα τοῦ παρουσιαζέει ὅταν ξαναζωντανεύῃ στὸ στόμα τῶν ἀπολίτιστων προσώπων τοῦ Ὀμήρου τὰ πιὸ ἄδολα λόγια τῆς γλώσσας τοῦ λαοῦ. Μάλιστα ἐκεῖ ποῦ ζουγραφίζει τὰρχαῖα ἔθη, τότες εἶναι ποῦ κατορθώνει τοὺς πιὸ ὠραίους τῆς χρωματισμοῦ. Ἄς κ' ἔχουν κάποια στενὴ συγγένεια οἱ Ὀμηρικῆς ἐκείνης εἰκόνες μὲ τὴν ἀφέλεια, μὲ τὰρχοτικὸ τὸ χρῶμα τῆς σημερινῆς γλώσσας. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία, ἀπὸ τὰ ὄψη τοῦ τειχιοῦ, θερμοπαρακαλεῖ τὸν Ἐχτορα νὰ προσφύλαχτῇ ἀπὸ τὰ χτυπήματα τοῦ Ἀχιλλεῖα, ἀνοίγει τὰ στήθια τῆς, ἀνασπᾷ τὰ βυζιά τῆς, καὶ κλαίγοντας τὰ δείχνει στὸ γιό ποῦ θρέψανε. Τὸ συγκινητικὸ αὐτὸ κίνημα σκαντάλιζε μὲ φορὰ ἕναν ἄνθρωπο καθὼς τὸ *Le Motte*. Κι ὡς τόσο πόσο φυσικὸ φαίνεται στὴ γλώσσα ποῦ ὁ ποιητὴς ὁ Σολωμὸς ἔμνησε τὶς παρθένες τῆς Κόρθος, σὰ χόρευαν κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα, μὲ τὴν Τούρκικη φρουρὰ κλεισμένη μέσα στὸ Κάστρο.

Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιάζει
Πῶς ὁ κόρφος καθεμίαις
Γλυκοβύζαστο ἐτοιμάζει
Γάλα ἀνιρείας καὶ λευτεριάς.

Αὐτὴ τὴ γλώσσα, τὴν τόσο εἰκονικῆ, τὴν τόσο ζωντοχρῶμη, τὴ μεταχειρίζεται ὁ κ. Πάλλης μὲ σπάνια ἐπιτυχία, σὺν ἀλθινοῦς καλλιτέχνης, κ' οἱ λυγροπλάστες σύθετες λέξεις ποῦ βρίσκει μᾶς θυμίζουν κάποτες, ὡς τὸ ποῦμε ἀνοιχτὰ, τὴν τελειότητα τοῦ μεγάλου πρωτότυπου.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἢτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὠρισμένην προθεσίαν ἢ διαρκείας ἂν εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπιταγῆν τοῦ ὁμολογιοῦ (chèque).

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καθέτου εἰς τὸ ὕποκαταστήματι τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρῃ Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1	1) 2	ταῖς 0)0	κατ' ἔτος διὰ καταθ. 6	μηνῶν
2	"	0)0	"	"
3	1) 2	"	"	"
2	"	0)0	"	"
4	"	0)0	"	"

Ἄν ὁμολογιοὶ τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐλογίην τοῦ καταθέτου νομαστικῆς ἢ ἀνώνυμοι.

σπρίσει ἀπὸ τὴν πολυκαίρια κ' εἶναι τόσο φαγωμένα ποῦ συχνὰ βλέπει κανεὶς ἀπὸ μέσα τους τὴν αὐλή, τόσο φτενά ποῦ φοβάται τὸ πόδι νὰ πατήσῃ. Τὰ περισσότερα κελιά στέκουν ἀραχιασμένα. Ὁ ἡγούμενος κ' οἱ λίγοι βοηθοὶ του ἔχουν κατατοπιστῆ στὰ λιγώτερο ρημασμένα κελιά ὅπου βλέπει κανεὶς περνώντας κανένα μιντερί στενὸ καὶ μερικὰ κυδώνια καὶ ρῶδια κρεμασμένα στὰ ζύλινα ταβάνια.

Μᾶς δείξανε καὶ μιὰ κλησούλα κρυφὴ πάνω ἀπὸ τὰ κεραμίδια τῆς μονῆς καὶ ποῦ ἡ πόρτα τῆς εἶναι κρυφὴ σὲ ντουλάπι. Μιὰ καντήλα θαμπὴ τρεμοφεγγε μπροστὰ στὸ σκονισμένον τῆς τέμπλο.

17 τοῦ Χριστοῦ. — Ταξίδευσεν ὅλη νύχτα στὸ χιονισμένον κρημνὸ. Μὰ τὸ πρῶν μόνον ἄμα ἐφεξε κατάλαβα τὴ μαγεία ποῦ μὲ κύκλωνε γύρω.

Τὸ χιόνι δίνει φυσιογνωμία ἰδανικὴ στὴ φύση. Ἰσιώνει, μαλακώνει, ἀρμονίζει, συνταιριάζει, ξεσηκώνει τὶς γραμμῆς, ψιλαίνει τὴν ὀμορφίαν τοῦ βουνοῦ, γλυκαίνει τὰ γυφίσματα τῶ λαγκαδιῶ, σουλουπώνει, σιγαλοθαφτεῖ ὅλα τὰ χρώματα μέσα στὴν ἄσπρη του θωρία. Σὺν ψιλοδουλεῦτρα ἀνυφάντρα τὸ χιόνι βάζει στὰ βουλωμάτα καὶ στὶς ἡσυχῆς πλαγιῆς κατὶ σκιᾶς μενεξεδένιαις, πεταλοῦδῆσιαις, σὰ χνούδι φεγγερό, σὰ λυωμένους ἀμέθυστους. Τὰ δέντρα μόνον ἀντινομαζοῦν καὶ στέκονται σὰ μαῦρα γυμνὰ κοραλλόφυτα.

18 τοῦ Χριστοῦ. — Ἐκλαργάρουμε ἀπὸ τὴν Πόλη τὰ ἡλιοβασιλέματα Ὁ βορῆας κόφτει σὺν πάγος, καίει σὺν ἄσπρη φλόγα. Οἱ σταυροθόλωτες κλησιῆς ἀποσκουραίνουσι χιονοσκεπέσαστες καὶ σιγὰ σιγὰ στὰ σπίτια τοῦ Βυζαντίου ἀρχίζουσι καὶ φέγγουσι τὰ τριανταφυλλῆνια φῶτα. Κ' ἔτσι ἀπὸ μακριὰ μοιάζουσι σὺν κάρβουνα ποῦ κρυφοκαίει κάτω ἀπὸ τὴν ἄσπρη στάχτη. Σιγαλοσύνη.

Στὴν Ἀσία χλωμαζοῦν τὰ περιγιάλια καὶ γύρω στὸν Ὀλύμπο τῆς Βιθυνίας—τὸν καταχιονισμένον—σφριάζουσι μπακίρινα σύννεφα, τὰ σύννεφα τοῦ χιονοῦ. Μπροστὰ στὴν πλῆρη ὁ ἥλιος βασιλεύει κατακόκκινος. Βουλᾷ μέσα στὴν πράσινη τὴ μεταξένια θάλασσα σὺν ὑπερμέγιστο νερόφεγγος καρβούνη.

Καὶ δὲν ξέρω γιὰτὶ τὴν ὥρα κείνη μὲν εἶχα στὸ νοῦ μου, Σοζόγκα. Δὲ σὲ ἤθελα κοντὰ μου, μὰ σὲ ἤθελα σὰ φίλη ἀξέχαστη, σὰ φίλη ποῦ ζῆ πάντα μέσα στὴ θύμηση καὶ ζεσταίνει καὶ γλυκοφωτίζει. Ψηλότερη γνώση καὶ βαθύτερη ὀμορφίαν δὲν ξέρω ἀπὸ κείνας ποῦ σταλάζουσι μέσα μᾶς οἱ καλῆς μᾶς φίλιαις. Τέτοια εἶτανε κ' ἡ δικὴ σου.

Ἄπόψε ὁμως, Σοζόγκα, σὲ βαριοῦμαι. Πήγαινε νὰ κοιμηθῆς.

Μ' ἀγάπη πάντα,
ΕΡΜΟΝΑΣ

Ἀθήνα 26 τοῦ Χριστοῦ 1905.

Ὁ Ἐρμονας, φεύγοντας γιὰ τὶς Ἰντίαις, φίλεψε τὴν περασμένη Δευτέρα βράδι στὰ εὐρωπαϊκώτατα ὑπόγεια τῆς «Ἡδῆς» τοὺς φίλους του, σὲ ἀτραπέζι ἀποχαριτισμοῦ, νὰ ποῦμε.

— Στὸ τραπέζι καθίσανε οἱ κ.κ. Κ. Μάνος, Γ. Ἀβάζος, Δ. Ταγκόπουλος, Δ. Δημητριάδης, Α. Χόρν, Θ. Μακρῆς, Δ. Ζηλῶς, Α. Ἐπιφανιάδης, ὄλοι συνεργάτες τοῦ «Νουμά», καὶ ὁ κ. Ἀλέξανδρος Μαυροῦδης, συνεργάτης τῶν «Παναθηναίων».

— Τὸ πρῶτον ποτὴν τῆς γειᾶς στὴν γειὰ τῆς πρώτης Δημοτικῆς Τριάδας «Ψυχάρη, Πάλλη καὶ Παλαμά». Στὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ πάντων ὁ κ. Μαυροῦδης τάποφάσισε νὰ κάνει μιὰ μεγάλη θυσία τῆς Ἰδέας κ' ἀπὸ δῶ καὶ ὄμπρως νὰ γράφει τὸνομά του μὲ π κ' ὄχι μὲ θ, δηλ. Ἀλέξαντρος.

— Στὸ φύλλον τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὰ δημοσιεύουμε ἄρθρον τοῦ Παλαμά γιὰ τὸ «Ταξίδι τοῦ Ψυχάρη», καθὼς καὶ ἄρθρον ἐπιστημονικὸν τοῦ συνεργάτη μᾶς καὶ δικηγόρου κ. Δ. Δημητριάδης, «Ὁ μινυτής», γραμμένον, φυσικὰ, στὴ δημοτικῆ.